

De wereldwijde Demeter markt

Petra Derkzen is bestuurslid van Demeter Internationaal. Sinds dit jaar is ze mede-ondernemer op De Lingehof, een akkerbouwbedrijf in de Betuwe. Ze combineert in die twee bezigheden de praktische én de bestuurlijke kant van het internationale Demeter merk voor producten uit de biodynamische landbouw. Een merk dat in elk land zijn eigen vraagstukken én mogelijkheden heeft. *Tekst Petra Derkzen / Foto: Jake Bloksma*

Derkzen / Foto: Jake Bloksma

Sinds kort is De Lingehof in omschakeling naar Demeter. Vorig jaar verzoop een deel van de oogst. Toen was er aan biologische producten een groot tekort. Dit jaar is de oogst ronduit goed. Heel veel uien en niet alleen bij ons. Kan de biomarkt dat aan, vragen wij ons af. Hebben we onze afspraken goed genoeg gemaakt? Wat zal de prijs worden? Welke perspectieven biedt ons de toekomstige Demeter markt?

Demeter Internationaal

Elk jaar stijgt het volume biodynamisch geproduceerde producten. In de Demeter normen zijn de persoonlijke, situationele uitgangspunten van de biodynamische landbouw vertaald naar praktische, controleerbare regels. Die regels gelden internationaal en worden met onafhankelijke inspecties geborgd. Demeter is juridisch gezien een handelsmerk. In Nederland noemen we het graag een keurmerk. Wie het merk wil gebruiken, moet voldoen aan de voorwaarden. In Duitsland zijn er ook nog handelskringen die mede bepalen of een bedrijf wel of geen toegang krijgt. Daar bestaat een Demeter-marketingafdeling zoals elk groot bedrijf die heeft.

Er zijn meer verschillen. Duitsland en Zwitserland hebben Demeter voorwaarden voor gastronomie. In Frankrijk bestaan aanvullende voorwaarden voor bedrijven die benodigdheden voor preparaten verkopen. Want elk van de 18 landen met een eigen Demeter-organisatie kan boven op de "International Standards" aanvullende voorwaarden stellen. Nieuwe regels en voorstellen voor

wijzigingen worden jaarlijks in juni besproken in de *Members' Assembly*, het hoogste orgaan van Demeter Internationaal.

Ruim een derde van het budget van Demeter Internationaal gaat naar het beheren van het merk Demeter. Daarmee beletten we dat bedrijven bijvoorbeeld een chemisch bestrijdingsmiddel met de naam 'Demeter' op de markt brengen. De consument kan erop vertrouwen dat een product, gelabeld als Demeter, voldoet aan de voorwaarden die we daaraan stellen.

Eenheid en verscheidenheid

De export van thee uit India naar Europa, maakt het voor collectieven van kleine Indiase boeren mogelijk om biodynamisch te telen. In India zelf is Demeter nagenoeg onbekend. Als de handelsstromen maar één richting op gaan wordt er geen lokale markt opgebouwd. Maar zonder de export zou er daar helemaal geen biodynamische boer zijn.... Een globaliseringsvraagstuk voor Demeter!

In de Scandinavische landen bestaat er vanuit de handel nauwelijks interesse om

Demeter licentiehouder te worden. In Duitsland vechten bedrijven in de rechtszaal onder hoge druk om het recht op het Demeter-merk. Sommige landen hebben net als bij ons “natuurvoedingswinkels” die veel Demeter-producten verkopen. Die zien Demeter liever niet in de supermarkt. Maar in Denemarken of Finland zou het enige kanaal naar een groot publiek de supermarkt zijn. Zo zijn de situaties, de belangen en de ontwikkelingssnelheden zeer uiteenlopend. Als bestuurslid van Demeter Internationaal heb ik vaak het gevoel “dat het net zo moeilijk verenigbaar is als in de Europese Unie”. Het “Europa van verschillende snelheden” heeft zijn analogie in Demeter Internationaal.

De ‘supermarkt-kwestie stelt de Demeter gemeenschap stevig op de proef of het genoeg eenduidigheid kan bewaren. De *Members’s Assembly* heeft in haar laatste vergadering besloten dat producten met een nieuw ontworpen “biodynamisch” label ook in de supermarkt kunnen worden gezet. Elk land kan er zelf voor kiezen dat nieuwe label te gebruiken, of niet. Dit nieuwe label heeft dezelfde voorwaarden maar een andere uitstraling in een ander kanaal. Vanuit Nederland keken we hier met verbazing naar. Wordt dat niet verwarrend? Waarom staan we dit toe? Tussen eenheid en verscheidenheid is het voortdurend laveren.

Development Talks

De oorsprong van de biodynamische beweging lag in het vertrouwen dat de betrokken boeren in elkaar hadden. Met het hanteren

Collegiale Toetsing: Boeren collega's op bezoek bij Ben van Tilburg (helemaal links) in Noord-Groningen. Ze zijn onder de indruk van de kwaliteit van de triticale, en proberen woorden te zoeken voor deze vitaliteit: blijheid, zin in 't leven, de gouden glans over 't veld, het golvend wiegen in de wind, de bijna rijpheid van de korrels en het 'stro dat staat'. Deze halmen hebben het Waddenlicht kunnen opvangen en samengebaldd in bodem, stro en korrel.

van regels en controles is het werken met vertrouwen op de achtergrond geraakt. Het vertrouwen is als het ware verlegd naar de regels zelf en naar de instantie die ze controleert. Het gevaar van regels is dat het er steeds meer worden. Het gevaar van controle is bureaucratie. Bij Demeter Internationaal zoeken we naar hoe certificering betekenisvol kan blijven.

In Nederland hebben we nu een aantal jaren ervaring met Collegiale Toetsing. Boeren bezoeken in een groep elkaars bedrijven. De gesprekken waarbij ze elkaar waarderen, blijken een goede hulp om de

kwaliteit van een bedrijf nog beter tot zijn recht te laten komen en om ontwikkelingspotentieel zichtbaar te maken. Dit kwaliteitsinstrument heeft de belangstelling van andere landen gewekt. Demeter Internationaal werkt eraan om deze *Development-Talks* in andere landen in te voeren.

Nederland diende een motie in om een aantal bedrijven uit de reguliere controle te kunnen halen en zo daarmee Collegiale Toetsing verder te ontwikkelen. Die motie werd door de *Members' Assembly* aangenomen. Daarmee gaan we in Nederland dus aan de slag. 🌱